

Taloukasvu on ainoa järkevä ratkaisu hyvinvointiyhteiskuntamme ongelmiin

Matti Pohjola
professori, Helsingin kauppakorkeakoulu

Väestön ik antyminen hidastaa elintasomme kasvua. Ongelman ratkaisuksi poliitikot, etuj rjest johtajat ja virkamiehet esittävät työllisyysasteen nostamista ja työajan pidentämistä.

Töihin meitä kannustetaan verotusta keventämällä, julkisia menoja leikkaamalla ja el keik rajoja nostamalla. Nämä toimenpiteet voivat olla perusteltuja muusta syystä, mutta ne eivät luo taloukasvua eivätkä siksi pelasta hyvinvointiyhteiskuntaamme. Talouspolitiikan painopiste on v ariss  asioissa, sillä taloukasvu on ainoa järkevä ratkaisu ongelmiin.

On totta, että meillä tehd n nyt vähän töitä aiempiin vuosikymmeniin verrattuna. Vuosittain tehtyjen työtuntien määrä asukasta kohti on alempi kuin kertaakaan aiemmin itsenäisyytemme aikana. Tämä johtuu yht l lt  siitä, että työaika on lyhentynyt, sekä toisaalta siitä, että työllisyysaste putosi voimakkaasti 1990-luvun laman aikana. Kansainvälisessä vertailussa työn määrä on meillä kuitenkin EU-maiden keskitasoa.

Elintasoa mitataan asukasta kohti lasketulla bruttokansantuotteella, joka kuvaa kansantaloudessa tuotettujen tavaroiden ja palvelujen määrä. Nykymaailmassa bkt:n kasvu näkyy pikemminkin uusina tuotteita kuin vanhojen tuotteiden suurempina määrinä.

Elintasomme on nyt noin 12 kertaa niin suuri kuin sata vuotta sitten, vaikka asukasta kohti tehtyjen työtuntien määrä on alempi. Selitys on se, että työn tuottavuus on kasvanut 14-kertaiseksi. Yhdellä ty tunnilla saadaan siis 14 kertaa niin paljon tavaroita ja palveluja kuin sata vuotta sitten.

Elintaso voi kasvaa joko niin, että tehdyn työn määrä kasvaa, tai niin, että työn tuottavuus kohoaa. Menneisyydessä elintason nousu on tullut tuottavuuden kasvusta. Näin on myös tulevaisuudessa.

Työn määrä ei voi toimia pitkän taloukasvun veturina, koska työpanoksen kasvulle on olemassa väestön määrän asettama yläraja. Uusien työpaikkojen syntyminen tai työajan pidentäminen nostavat tulotasoamme kertaluonteisesti, mutta ne eivät lisää tulojemme kasvuvauhtia pitkällä aikavälillä.

Tulojen kasvu syntyy vain tuottavuuden kasvusta. Kansantaloutemme keskeisin ongelma ei ole työllisyysasteen alhaisuus vaan työn tuottavuuden kasvun hidastuminen. Se on puolittunut siitä 5 prosenttiin vauhdista, mitä se oli vielä 1960- ja 1970-luvuilla. Tästä seuraa se, että kansantuotteen kasvuvauhti on nyt vain 2-3 prosenttia.

On helppo näyttää yksinkertaisilla laskelmilla, että jo puolen prosenttiyksikön lisäys työn tuottavuuden kasvuvauhdissa tuottaisi muutamassa vuodessa korkeamman elintason kuin sadan tuhannen uuden työpaikan luominen. Tämä johtuu siitä, että talouskasvu toimii korkoa korolle – periaatteella. Pienetkin muutokset kasvuvauhdissa saavat riittävän pitkällä aikavälillä aikaan suuren muutoksen elintasossa.

Talouselämäme suuntaa on siksi muutettava siten, että se paremmin tukee talouskasvua. Suomen vaurastuminen on perustunut teknologisisessa kehityksessä johtavia maita perässä tulevan etuun. Olemme lainanneet muiden kehittämää teknologiaa hyödyntääksemme omia raaka-aineitamme, investoineet tarvittaviin koneisiin ja laitteisiin sekä opetelleet vaadittavat tiedot ja taidot. Nokiakin sai alkunsa siitä, kun Saksissa perusmetallin opintoja harjoittanut Fredrik Idestam pääsi vuonna 1864 sattumalta tutustumaan paperin uuden raaka-aineen, puuhiokkeen valmistusmenetelmään.

Nyt tilanne on muuttunut siltä osin, että eräillä teollisilla toimialoilla suomalaiset yritykset ovat jo teknologiajohtajia. Työn tuottavuus on Suomessa korkeampi kuin Yhdysvalloissa ja yhdessäkään toisessa EU-maassa massan ja paperin, sahatavaran ja puutuotteiden, perusmetallien sekä viestintäteknologialaitteiden valmistuksessa. Näillä aloilla suomalaiset yritykset kehittävät uutta teknologiaa, jota ulkomaiset yritykset kopioivat ja jota ne itse voivat parhaiten hyödyntää perustamalla tuotantolaitoksia ulkomaille.

Talouskasvun tekijät ovat kuitenkin samat kuin ennenkin: teknologia, investoinnit ja koulutus. Näistä teknologia – tieto ja ideat siitä miten raaka-aineista saadaan hyödykkeitä – on tärkein, sillä ilman sitä ei tarvita koneita, laitteita eikä koulutusta. Tieto- ja viestintäteknologian vallankumouksen myötä olemme nyt samassa tilanteessa kuin sata vuotta sitten, jolloin luotiin perusta silloisen uuden teknologian – sähkön – hyödyntämiselle.

Teknologian ja talouskasvun merkityksen ymmärtää ajattelemalla ruuan valmistusta. Teknologia on valmistusohje. Talouskasvu on sitä, että luodaan entistä maittavampia ruokia kehittämällä uusia reseptejä, eikä pelkästään sitä, että tehdään enemmän läskisoosia. Talouskasvulle ei ole olemassa ylärajaa siksi, ettei ihmisten luovuudelle ole rajoja. Kokkien lukumäärää lisäämällä ei kasvua kuitenkaan synny, ellei synny uusia ideoita.

Tulevaisuuden kasvuihmeet ovat vasta nyt syntymässä. Meillä tarvitaan talouselämäme uudelleen arviointia, jotta Suomi kuuluisi näiden maiden joukkoon. Teknologian kehittäminen ja talouskasvun edistäminen on asetettava muiden tavoitteiden edelle.

Hyvinvointiyhteiskunnan rakenteita ei tarvitse tämän vuoksi purkaa. Niiden uudistamisessa on pikemminkin maltti paikallaan, sillä epävarmuuden kasvu lisää talouskasvua vastustavien ihmisten joukkoa. Talouskasvu luo uutta ja tuhoaa vanhaa. Voittajat ovat usein eri ihmisiä, yrityksiä ja alueita kuin häviäjät. Riskien jakamiseksi tarvitaan myös aktiivista hyvinvointipolitiikkaa.